

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Dissertatio Critica De Capitibus Vltimis IX - XIII.
Posterioris Epistolae Pavlli Ad Corinthios Ab Eadem Havd
Separandis**

Gabler, Johann Philipp

Goettingae, [1782]

VD18 11725516

§. V. Verus nexus C. Villui et IXni demonstratur.

urn:nbn:de:gbv:45:1-14981

quaque re verum certumque sit: neque in his opinionibus iudicandis tamdiu haesissimus, cum res ipsa, nulla prorsus admissa hypothesi, clare fatis nobis luceat, nisi et aequitas erga viros graues et doctos, et nostri temporis ingenium curatiorem hanc et plenioris disquisitionem postulare videretur.

§. V.

Verus nexus C. VIIIui et IXni demonstratur.

Ab erronea igitur, ingeniosa licet, opinionum subtilitate ad natiuam ac simplicem veritatem textus nunc transeamus. Videtur autem, meo quidem sensu, Cap. VIIIuum et IXnum nexu cohaerere hoc: Apostolus ad leuandam Palaestinsium Christianorum miseriam Corinthiorum animos commoturus pro singulari, qua gaudebat, persuadendi vi efficere id studuit, non tantum, (animo quippe Corinthiorum suorum, quos rerum abundantia affluere nouerat, honoris cupidissimo fretus,) proposito Macedonum exemplo, qui, quamuis magna rerum angustia conflictabantur ipsi, largas tamen symbolas coegerant; sed describendo etiam liberalitatem erga alios tamquam rem religiosam, atque officium a quouis Christiano *pro viribus* praestandum, eamque egregio Seruatoris nostri ipsius exemplo illustrando. — Haec agit Apostolus versibus *quindecim* C. VIIIui prioribus.

B 3

At

At vero Paullus, qui magno sustentandorum Palaestinsium studio flagraret, prolixam erga illos voluntatem non solis litteris Corinthiis commendandam putavit, sed Titum etiam cum duobus aliis itineris atque laborum sociis Corinthum misit, qui stipem illam, cuius colligendae initium vno abhinc anno iam fecerint Corinthii, prius cogerent, quam ipse veniret. Abscindit igitur Apostolus, quam exorsus erat, telam, atque incidit in memoriam Titi eiusque sociorum, quorum fidem, auctoritatem, ac singularem, quo in Corinthios ii ferantur, amorem vehementer laudat, iisque confirmat. Commemorat in primis τὰς ἀδελφούς Titi comites, quantum de legatione ad illos sibi gratulentur, quamque liberale hospitium, quo Titum iam receperint (cf. VII, 13-15.) ab eorum humanitate, copiose satis ab ipso commendata, atque amore, quo et ipsum et ipsius socios prosequantur, expectent (v. 22.). Commendat igitur Corinthiis legatos (v. 24.) ne hi eximia, quam foueant, spe, frustrentur, neque se ipsum ab humanitate illos commendasse poeniteat: adhortatur eos, ut beneuolo ac liberali hospitio, quo Titum eiusque comites excipiant, prolixas illas laudes confirment, suamque praesertim liberalitatem ac hospitalitatem ecclesiis circumquaque sitis, iis in primis, a quibus legati illi sint, egregie commendent (εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν). — Illico ipsi in me-
mo-

moriam redit primum illud atque potissimum eorundem consilium, colligendae scilicet stipis; quod igitur breuibus modo, cum C. VIII, 1-15. eandem rem prolixius iam tractasset, sub finem attingit (C. IX, 1. 2.) verbis his: περι μεν γαρ διακονιας της εις τας αγιας περισσου μοι εστι γραφειν υμιν· οίδα γαρ την προθυμιαν υμων κ. τ. λ. Referenda itaque sunt prima C. IX ni commata ad v. 24. Cap. VIIIui, nexu sententiarum hoc: C. VIII, v. 24. "Vestram erga nos beneuolentiam, laudesque, quibus humanitatem vestram vbique locorum celebrare solemus, comprobetis velim ecclesiis omnibus, quocumque demum legati venerint, beneuolo ac liberali illorum hospitio. C. IX, 1. 2. Quod enim attinet ad stipem colligendam, cuius caussa legati veniunt, non est, quod magno- pere vos moneam, velit hac etiam larga et prompta manu conferenda vestram iis liberalitatem probare: noui enim animum vestrum ad bonum quoduis promptum atque paratum." —

Cohaeret igitur vtrumque caput hoc modo, vt, cum Apostolus Corinthios ad hospitalitatem excitaret, ei in mentem redeat primum itineris consilium; resumit itaque illud, sed *ως εν παροδω* tantum ac velut in parenthesi, quam vero ad finem vsque capitis produxit tandem ingenii vbertas. Quo sententiarum nexu vocula *γαρ* v. 1. vulgarem vim ac potestatem retinet, qua Latinorum *Nam* respondet. Videtur de-

nique Apostolus argumento omni, in quo
 haftenus versabatur, v. 2. vere terminum
 statuisse; idem vero ipsi accidisse, quod cui-
 vis fere in conscribendis litteris, ad familia-
 res in primis, accidere solet, vt, dum con-
 cludere disputationem vellet, oblatis nouis
 rei argumentis, eandem persequeretur lon-
 gius. Solemus quippe omnes in quaque re
 nobis in primis cara ita toti esse, vt ab ea-
 dem aegre admodum diuelli nos patiamur:
 abimus, redimus; multis iam ab omni fere
 parte de re disputatis modum tandem ora-
 tioni statuimus, en occurrit ex improviso alia
 pars rei nobis tam carae! laetamur nouam
 dicendi materiam, resumimus filum orationis
 modo missum idque persequimur; ficque noua
 subinde fila, dum telam conficere volumus,
 atteximus, idque eo lubentius, quo aegrius
 rem adeo gratam atque iucundam, in qua
 plenius describenda ab omnique parte com-
 mendanda omnes sumus, deserimus. Con-
 venire autem huic mentis humanae indoli
 atque consuetudini animi Apostoli hoc capite
 situm ipsa sententiarum consecutio abunde
 fatis demonstrat. Nam το περισσόν v. 1. prodit
 celeritatem calami Apostoli ad alia transituri;
 at occasione vocum singularum noua subinde
 offertur dicendi materia. Cum Paullus scri-
 beret illud ναυχωμαι v. 2, mentem subit nouum
 persuadendi argumentum hoc: Velint stipem
 promissam mature colligere, *ne suus ipsius*
honos

honor apud Macedones, quibus liberalitatem ipsorum egregie laudasset, *periclitetur*, si euentus praeconio haud responderit. (v. 3-5.) Quo absoluto aliud in mente Apostoli nectitur ex voce *ευλογία* v. 5, quae vi voc. hebr. כֶּרֶחַ non tantum *beneficium* denotat, sed *largitatis* etiam notionem adiunctam habet: quae igitur vox cum pro *stipe* calamo Apostoli v. 5. exciderit; simul redit *altera* eiusdem *significatio*, nouamque persuadendi materiem v. 6. affert ex *liberalitatis* remuneratione, quam Deus pro ratione et munerum et animi ipsius, quo ea dentur, cuius demensurus sit, verbis his: ταυτο δε, ο σπειρων φειδομενωσ, φειδομενωσ και θερισει και ο σπειρων επ' ΕΥΛΟΓΙΑΙΣ, επ' ευλογιαις και θερισει. Quae autem enunciatio ne sinistre accipiatur, atque liberalitas, quae vera eius ratio sit, rectius intelligatur, eam non ex copia et magnitudine munerum, verum ex animi, quo distribuuntur, facilitate et promptitudine, dimetiendam esse v. 7. significat, sicque ad declarandos liberalitatis fructus vberimos pergit vv. 8-14. — Possumus ergo in quouis fere huius capituli versu demonstrare, quomodo vna idea alteram excitauerit, vna ex altera, per *vnam* saepe voculam, nexa fuerit. Paullum vero occasionem transeundi ad alia ab vnica haud raro vocula arripere, idque in primis fieri, vbi scriptionis argumentum non satis praemeditatus fuerit, (quod vero accidisse ei in hac ipsa

B 5.

epi-

epistola scimus) inter omnes constat. Itaque intelligimus, qui fieri potuerit, ut Apostolus, cui inter scribendum, natis subinde e tanta ingenii ubertate nouis animi sensibus, dicendi materia succresceret, in liberalitate Corinthiis commendanda, quamuis hoc argumentum 2do iam commate deserere vellet, per integrum hoc caput haereret. Haec sufficiant ad declarandam veram, quae mihi certe, meditationis Paullinae seriem diu fatis et sollicitè rimanti ac obseruanti, videtur, capitis vtriusque VIIIui et IXni rationem.

Sed posset etiam cum aliis nexus vtriusque capitis aliter cogitari; ut vnum tantum modum adhuc addam, qui post illum iam recensitum primum locum tenere videtur: (omnium enim interpretum, quos in declarando harum sententiarum nexu defudasse nouimus, labores examinare, cum id huius loci non sit, iure nostro superfedemus.) Est vero hic: Deseruisse Apostolum inde a v. 16. Cap. VIIIui eam dicendi materiam, quam adhortando Corinthios ad colligendam stipem initio Cap. inchoasset, atque ad commendationem Titi eiusque sociorum vsque ad fin. Cap. transiisse; at C. IXno filum illud C. VIII, i. exorsum, sed v. 16. abruptum, resumere nunc, atque pertexere hoc modo, ut *primum* ostendat, honorem suum, nisi larga ac prompta manu

manu stipem conferrent, admodum periclitari, cum prolixè adeo liberalitatem eorum apud Macedones celebrasset; cauendum igitur ipsis esse, ne in impudentis mendacii, (quod foret, si res aliter ceciderit,) suspicionem incidat: *deinde* ut doceat, Deum largiter remuneraturum esse beneficia quaeque inopi collata. Sensum itaque v. i. hunc esse: "Quod *vero* attinet ad stipem colligendam, (ut eo redeam, vnde digressus sum) superfluum sane iudico, ad largiter ac lubenter, eam praebendam copiose Vos cohortari; noui enim animum vestrum liberalem" etc.— Quo admissio sententiarum nexu duo modo monenda sunt: *primum* formulam illam loquendi: περισσον το γραφειν, cum duobus his commatibus contenta sit *captatio beneuolentiae*, premendam non esse, ut igitur obiectio illa: "Apostolum tamen eodem argumento intergrum adhuc caput replere", nulla sit, sensumque prorsus non feriat; id quod THEODORÉTUS etiam ad h. l. eleganter monuit verbis: ου περιττην οντως υπολαμβανων, αλλα τη τοιαυτη των λογων μεθοδω προς πλειω διεγειρων Φιλοτιμιων: *deinde*, particulam ΓΑΡ hoc sententiarum nexu modo esse *transeuntis* et *reassumentis*, atque reddendam: *Sed, Vero.* Voculam *Nam* apud Ciceronem aliosque probos auctores eodem sensu occurrere notum est; et de graecorum γαρ idem hucusque procer-

certo statuerunt graecissimi c). — Duplex haec nexus utriusque capitis expositio potissima videtur, sensusque notatio, si usum particulae γαρ attenderis, ei similis, quae Hebr. III, 4. praefenda sit d). Differunt vero in-

c) Nuper quidem Cl. ZEVNE in notis ad VIGERI libr. de praecipuis graecae dictionis idiotismis p. 481. contradixit: "Semper particula, lam γαρ reddere rationem antecedentis, quod aut discrete sit expressum, aut per ellipsin facile intelligatur." Sed ut taceam, in ipsis exemplis profanorum a Viro clarissimo adductis sententiam illam subintelligendam potius ab eo videri illatam, quam ab Auctoribus vere cogitatam; miror sane Virum loca ex XENOPHONTIS Cyropaedia iam a RAPHELIO ad Act. IV, 27. excitata non excussisse; quae quippe, nec non alia tam ex N. T. Matth. I, 18. lo. IX, 30. Act. II, 27. XVI, 37. quam ex V. T. apud LXX. Ies. XLV, 15. vbi hebr. יְדֹנֵהוּ et Iob. XIX, 23. vbi hebr. נֹדֵן respondet, si suo ILLE modo, at facili nec contorta ratione, explicuerit, victas demum Ei, at lubenter, porrigam manus; quod vero ab Ipso fieri posse eo magis dubito, quo plura in quavis fere pagina praestantissimae editionis N. T. ΚΟΡΡΙΑΝΑΕ varii vocis γαρ vsus exstent exempla. In concitatori contra sermone id, quod Cl. ZEVNE vult, accidere maxime, dudum monuerunt Cl. KREBS et alii. Potest igitur et debet, meo quidem sensu, vocula γαρ multis in locis per: Vero, efferri.

d) De quo loco vide sis commentat. nostram Ienae 1778. editam p. 13-17, qua duplicem illum vocis γαρ vsum accommodate ad locum copiose satis exposuimus.

inuicem, vt rem paucis complectar, hoc modo: vt ex *priori* Apostolus tantum *in transitu* argumentum de colligenda stipe attingat, strictimque sic repetat, vt ad finem eum festinare adpareat, vno autem alteroque nouo sensu suborto rem, quam attingere sub finem modo vellet, pro insigni vi ingenii longius diducat; ex *posteriori* vero ad idem argumentum C. VIII, 16. abruptum *ex instituto* redeat, nouaque persuadendi genera *consulto* addat. Vtra autem recta sit, id quidem certo definire aequè difficile hoc loco videtur, atque in illo Hebr. III, 4: sed si sensum sequi fas sit, *priorem* praefendam iudico *posteriori*, quoniam *tum* indicia abrumpendae subinde orationis, at noua oblata occasione continuatae iterum, luculenter satis adparent, *tum* ex vniuersa epistolae oeconomia, Paullum eiusdem argumentum haud praemeditatum, sed meditationem sponte ex se ipsam inter scribendum necti passum fuisse, clare intelligitur. —

§. VI.

Difficultates nexus tolluntur.

At *idem* in Cap. IXno continetur, quod iam praecedente Cap. VIIIuo prolixè satis ab Apostolo propositum fuerat? Cur igitur Paulus *idem* ad *eosdem*, aliis modo formulis, Cap. hoc IXno repetit? Huius quidem rei dis-
qui-